

Handreiking overstap VSO - VO

Waar moet je allemaal aan denken als je een leerling in het VSO hebt waarvan je denkt dat hij mogelijk de overstap naar het VO kan maken.

En waar moet je vervolgens aan denken als je een leerling uit het VSO bij jou in het VO krijgt.

Dit hebben we beschreven in 3 fases:

- fase 1: Oriëntatie & voorbereiding
- fase 2: Transitie
- fase 3: Nazorg

Daarnaast zijn er nog verschillende hulpbronnen en verwijzingen naar ondersteunende instrumenten toegevoegd.

Deze beschrijving is tot stand gekomen met behulp van een aantal collega's uit het VSO en VO.

- Kelly van der Koelen, directeur Orion College Amstel
- Esther Suvrijn, zorgcoördinator Altra Centrum
- Erna ten Oever, zorgcoördinator CSB
- Laura Bruggink, schoolpsycholoog Marcanti College
- Gea Miedema, decaan Viertaal College

	Actie:	Wie:	Ondersteunende middelen/hulpbronnen (zie bijlage):
FASE I: Oriëntatie & voorbereiding	Oriëntatie in de school: welke lln zouden de overstap kunnen maken	School van herkomst samen met leerling en ouders	Succesplan (aanwezigheid, studievoortgang, gedrag) Doelgroepenmodel
	Doelgericht werken aan doelen, door de leerling, wat heb je nog te ontwikkelen om de overstap te kunnen maken	School van herkomst samen met leerling	Lesmethode Viervooruit
	De transfer-leerling oriënteert zich op verschillende scholen/ kan een keuze maken uit meerdere scholen.	Leerling, ouders, transfer begeleider vanuit het VSO	Werkgroep VSO/VO Samenwerkingsverband
	Op de scholen waarin de transfer-leerling geïnteresseerd is, vindt een kennismaking/rondleiding plaats. Wederzijdse verwachtingen en mogelijkheden worden besproken. Randvoorwaarden voor de start: vast aanspreekpersoon die meegaat vanuit VSO naar VO	Leerling, school van herkomst, school waarin interesse bestaat	

	De leerling meldt zich aan op de school waar hij de beste klik mee ervaart.	Leerling, ondersteund door ouders (+ eventueel school van herkomst)	
	De leerling wordt voorbereid op de overstap door een lessenreeks of coaching op de school van herkomst (VSO). Het OPP wordt bijgesteld zodat het kan dienen als overdrachtsdocument.	School van herkomst	Lessenreeks Viertaal
FASE 2: Transitie	De leerling wordt voorbereid op schoolgang op de nieuwe school (VO) door bijvoorbeeld een introductiedag voor zij-instromers. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een gefaseerde overstap en waar mogelijk begeleiding vanuit de trajectvoorziening van de VO school.	Ontvangende school	Projectplan Zachte Landing
	De leerling wordt ondersteund volgens de vastgelegde doelen en aanpak (in het OPP wat in het VSO is opgesteld). In de overdracht bepaal je met elkaar (VSO-VO-LLN) welke doelen er nog zijn. In een document wat past bij de school. De transfer begeleider (vanuit het VSO) heeft regelmatig contact met de leerling waarbij de gemaakte afspraken onderwerp van gesprek zijn, evenals	Transfer begeleider (vanuit het VSO)	OPP vanuit VSO OPP vanuit het VO (bij schoolwisselingen) of schoolwisselaarsformulier

	eventuele obstakels bij de uitvoering hiervan. Daarnaast heeft de transfer begeleider contact met BPO-er of een medewerker van de trajectvoorziening van de VO school, voor een geleidelijke overdracht.		
FASE 3: Nazorg	De gestelde doelen en aanpak worden cyclisch geëvalueerd gedurende maximaal 6 maanden door middel van twee tussenevaluaties en een eindevaluatie. De school van herkomst is aanwezig bij de evaluaties. Ouders goed meenemen, verwachtingen in communicatie helder uitspreken en feedback van docenten meenemen.	Leerling, ouders, school van herkomst, ontvangende school	OPP
	Er wordt feedback gevraagd op het gehele proces van de overstap, aan de ingestroomde leerling en aan de ouders van deze leerling.	Werkgroep VO/VSO	Zie de vragen in handreiking hieronder
	Bij de eindevaluatie bepalen alle betrokken aan welke specifieke ondersteuning de leerling in het vervolg nog behoefte heeft, wie die gaat bieden en of de school van herkomst hier nog een rol in speelt.		

Hulpbronnen en ondersteunende instrumenten:

[Checklist ondersteuningsbehoeften](#)

[Doelgroepenmodel voortgezet-onderwijs-2.pdf](#)

[Invulwijzer Ondersteuningsbehoefte](#)

[Inhoudsopgave lesmethode Viervooruit](#)

[Inventarisatie transitie VSO Onderzoek](#)

[Longlist succesfactoren](#)

[Overzicht verschillen VSO - VO setting](#)

[Succesplan Zij-instroom](#)

[Zien VO](#)

Bijlagen:

Hieronder hebben we de 3 verschillende fases wat gedetailleerder uitgewerkt met stappen die je kunt nemen. Dit is een handreiking en wellicht zijn niet alle stappen in alle situaties nodig of van toepassing.

Fase 1: Voorbereiding / oriëntatie

- Indicatoren voor de overweging van doorstroom: gedrag (aanspreken accepteren), gedrag herstellen (probleemoplossend vermogen), op tijd, aanwezigheid, spullen mee, initiatief/motivatie/verantwoordelijkheid lln, om hulp kunnen/durven vragen, studievaardigheden
- Door het doelgroepenmodel in te vullen, maak je de mate van ondersteuning inzichtelijk.
- Vervolgens kun je in het doelgroepenmodel aangeven wat je zou moeten beheersen voor een overstap, rekening houden met de verschillen tussen scholen. Naar aanleiding hiervan kan een plan voor de verdere ontwikkeling gemaakt worden.
- Stel een leerling document samen, waarin beschreven staat wat de leerling nodig heeft. Wie ben ik, wat kan ik al, wat heb ik nodig? (lessenserie Viertaal, zie bijlage)
- Maak bijvoorbeeld gebruik van de checklist uit het OPP van Orion College Amstel met de ondersteuningsbehoeften. (zie bijlage)
- Binnen de groepsbespreking wordt besproken of een leerling in aanmerking zou komen voor doorstroom en worden er doelen opgesteld om hier naartoe te werken.
- De persoon onafhankelijkheid van een leerling is in veel gevallen een oefendoel. Als de leerling is overgestapt kan de leerling dan nog het gewenste gedrag laten zien?

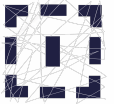
Het is belangrijk om hiervoor oefensituaties te creëren, bijvoorbeeld dmv stage of lessen volgen bij verschillende docenten.

- Koppel een transfer begeleider aan de leerling, die ook nazorg coördineert en meewerkt in de oriëntatie op de VO scholen.
- Bespreek wanneer je de leerling en ouders in actie zet.
 - Bijvoorbeeld door de leerling de opdracht te geven om zich te oriënteren en informatie te verzamelen over verschillende VO scholen.
 - Maak een top 3, vergelijk verschillende onderdelen (vakkenpakket, systeem, niveau, lestijden, bijzondere activiteiten, ondersteuningsmogelijkheden).
 - De leerling formuleert welke school bij hem/haar past, met een onderbouwing.
 - Op de scholen waarin de transfer-leerling geïnteresseerd is, vindt een kennismaking/rondleiding plaats.
 - Wederzijdse verwachtingen en mogelijkheden worden besproken.
 - De leerling meldt zich aan op de school waar hij de beste klik mee ervaart.
- Maak een match met de VO school, dit kan in overleg met het SWV. Bespreken van de beschikbaarheid van extra middelen (€10.000,- voor 1 jaar) en mogelijkheden om dit in te zetten. De extra ondersteuningsmiddelen kunnen bv ook ingezet worden door het inkopen van een teamtraining op een specifiek onderwerp (bv bij het speciaal onderwijs)
- Organiseer vanuit het VSO met de transfer begeleider een gesprek met ouders, leerling en de VO school.
- Heb aandacht voor verwachtingen van de verschillende betrokkenen.
- Vanuit het VO kan de voorwaarde gesteld worden dat elke leerling een bepaalde periode gewerkt heeft aan vaardigheden.

Fase 2: Transitiefase (start en voortgang)

- Na aanmelding vindt een intake plaats waarin met ouders en leerling de begeleiding en ondersteuning wordt besproken en afspraken worden gemaakt over de onderlinge communicatie.
- Deze afspraken worden door de VO school vastgelegd in een OPP (eventueel gebruikmakend van het OPP van het VSO) waarin aandacht is voor sociaal emotioneel functioneren, executief functioneren, fysieke of medische beperkingen.
- Heb in het OPP aandacht voor de vaardigheden die de leerling nodig heeft (plannen, aantekeningen maken, samenvatten, vragen stellen, samenwerken, leren voor toetsen en toetsen maken)
- Neem in het OPP op als er maatwerk nodig is, bv aanpassen van het curriculum.
- Geef vanuit de VSO school handelingsadviezen mee aan de VO school van doorstroom, neem dit op in het OPP.
- Maak afspraken over de eventuele continuering van de inzet SJSO
- De ontvangende school organiseert de benodigde randvoorwaarden voor een goede start, zoals;
 - kennismakingsprogramma in de VO school, bv aantal keren op bezoek komen
 - beschikbaarheid van een transfer begeleider, bij voorkeur vanuit de VSO school. Vanuit de VO school wordt de BPO-er of een medewerkers van de traject voorziening gekoppelt.
 - expertise groepje maken die de leerling begeleiden
 - heb aandacht voor het leren kennen van de nieuwe schoolcultuur, bv door te werken met een leerling maatje.
- Wegwijzer in de nieuwe school (magister, het rooster, het gebouw, de digitale leeromgeving van de school, de schoolregels). De leerling wordt voorbereid op schoolgang op de nieuwe school (door bijvoorbeeld een introductiedag voor zij-

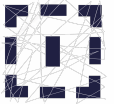

instromers). Maak waar mogelijk gebruik van een trajectvoorziening in de VO school.

- Spreek af wanneer de transfer begeleider uit het overstapproces stapt en de verantwoordelijkheid overdraagt aan de BPO-er van de VO school?
- Biedt (extra) ondersteuning (cognitief, sociaal emotioneel en leren leren) in de klas in de startfase. Waarbij de BPO (of een andere proces coach) gebruik maakt van de doelen uit het OPP. Daarbij denken we aan een termijn van zes maanden. De leerling wordt ondersteund volgens de vastgelegde afspraken (in het OPP). De BPO-er heeft wekelijks contact met de leerling waarbij de gemaakte afspraken onderwerp van gesprek zijn, evenals eventuele obstakels bij de uitvoering hiervan.
- Houd goed in beeld de aandachtspunten uit de voorbereidingsfase.
- Gebruik 'Eerste Hulp bij Overbelasting' (zoveel mogelijk in de klas) Wordt bij de CSB gebruikt.
- Zorg voor een warme overdracht naar onderwijzend personeel. Waarbij de handelingsadviezen vanuit het VSO meegenomen worden.

Fase 3: Nazorgfase

- Volg de leerling door het schooljaar heen, dus als het tempo omhoog gaat of er meer toetsen komen dan goed volgen welke ondersteuning nodig is.
- Zorg dat je cyclisch werkt; evaluaties plannen, gestelde doelen bespreken. Waarbij de school van herkomst aanwezig is bij de evaluaties.
- Stel met elkaar vast wanneer de transitiefase eindigt. Voorstel: de transitiefase wordt na maximaal 6 maanden duidelijk afgesloten met alle betrokkenen: leerling, ouder(s)/opvoeder(s) en vertegenwoordiging van beide scholen.
- Vraag in een afrondend gesprek feedback aan de ingestroomde leerling en aan de ouders van deze leerling.

Evaluatieformulier (nazorgfase)

- Is in de fase van oriëntatie voldoende systematisch bepaald of de betreffende leerling in aanmerking komt voor een overstap?
- Is in de fase van voorbereiding planmatig gewerkt aan het versterken van de vaardigheden die de leerling nodig heeft om de overstap succesvol te kunnen maken
- Is het gelukt om een aantal scholen waarvoor interesse is te bezoeken en is op deze scholen een kennismakingsgesprek geweest?
- Is het gelukt om vanaf het begin een vast aanspreekpunt te hebben die de overstap begeleidt?
- Is de leerling die overstapt in voldoende mate voorbereid op de overstap, bijvoorbeeld door een introductiedag voor zij-instromers?
- Is de leerling in de fase van overstap planmatig en doelgericht begeleid, bijvoorbeeld op basis van doelen die zijn opgesteld in het OPP?
- Is het contact tussen de leerling die overstapt en de procescoach / bpo wederzijds prettig verlopen?
- Voelen de ouders van de overstappende leerling zich voldoende meegenomen in het proces van overstappen?